

LÆNKEHUNDEN OG STATEN

Når vi som kunstnere, teaterfolk eller hvad vi nu skal kalde os, beklager os over den kulturpolitiske tilstand, kaster vi naturligvis normalt vores øjne på de herrer og herskere, der uddeler kødbenene.

Om vi så er politihunde, pekingsere eller sågar sjældne eksemplarer af en asiatisk tempeltisser, så er vi alle enige om, at mængden af kødben er for ringe, og at vores herrers indsigt i vurderingen af vores værd ikke berettiger dem til det job, som alle de andre har valgt dem til.

Kulturpolitiske diskussioner handler oftest om penge, selvom kulturministeriets budget KUN udgør 1% af statsbudgettet, og den samlede bevilling til teaterformål svarer til indkøb af et par moderne militære jagerfly pr. år.

Det er tilsyneladende politisk lettere at finde argumenter for at forsvare Danmark som et land end at bevare Danmark som et folk.

Det er ikke os som kunstnere, der opfinder disse argumenter, tværtimod opfindes disse i fraværet af mere kvalificerede – og her bør vi som kreative og opfindsomme kunstnere kunne komme med en lang række.

Det kræver, at vi frigør os af lænkehundens status, og at vi accepterer os som dyr på linie med gårdens øvrige. Det at være i lænker er måske ikke fremtidens løsning på samfundsudviklingen!

Derfor skal vi snakke om hvilken kultur og hvilket teater vi vil have i fremtiden – i stedet for at bruge alle kræfterne på at bevise, hvad vi måske ikke kan undvære?

Vores bud bør være visionære og grænseoverskridende, og vi bør gøre op med mange af de dogmer, der egentlig ikke har noget at gøre med kunsten, men som via bevillingssystemer, administratorer og centralistiske beslutningsprocesser har fået status af noget nær naturlove.

Kunst er snobberi.

Allerede salig Johan Ludvig Heiberg beskriver i 1828 i bogen "Æstetisk Mo-

ral", hvordan kunsten kan bruges til at løfte de rigtige mennesker op over de udannede, folket, og selvom det er sjældent at det udtrykkes så konkret, så er det et præcist billede af den funktion for gruppepsykologisk hævdeelse, der bag de smukke ord har været kulturpolitikens mål.

Argumentationen har dannet grundlag for at de rigtige menneskers underholdning har opnået statsstøtte fremfor de udannedes. Og da det er de rigtige mennesker, der via deres indflydelse har haft adgang til massemedier mv., har alle partier efterhånden tilsluttet sig dogmet om at noget er kunst og kultur – og derfor behøver støtte – og andet ikke.

Men en ting er fordelings-skævheden, en anden er, at den også har påvirket det såkaldte frie kunstneriske udtryk.

De fleste kunstnere slider således for at opnå anerkendelse af de rigtige mennesker. Det er således vigtigere at spille for 50 rigtige mennesker, hvis der heriblandt findes anmeldere og personer fra de toneangivende kredse, end det er at spille for 500 udannede. Publikumsantallet er nærmest blevet omvendt proportionalt med kvaliteten, hvilket medfører at den klamme, beregnende underholdningsindustri får alt for let spil. For at opnå det rigtige publikum reproducerer kunstnerne således de rigtige vigtigste problemer og normer, smag og fordomme, og når denne kunst så i almenhedens navn – og for at legitimere økonomiske skævheder i kulturbevillingerne – sendes rundt til de fjerneste afkroge af landet, så bliver resultatet mere undertrykkende end oplysende og dansende.

Det mest opløftende er vel, at de udannede i følge kulturstatistikken fravælger sig disse tilbud. Det giver fra tid til anden bekymret panderynken hos velmenende kulturfolk og mange gode bud på, hvorledes de udannede kan slæbes ind i kunstens templer.

Men hvis en almindelig slagteriarbejder vover at kritisere de måder kunsten fremstår på, og hvorledes kulturbevillingerne anvendes på, så står alle de rigtige mennesker sammen og frabeder sig indblanding, for det har en sådan person jo ikke rigtig forstand på.

Men det handler jo om, at kunsten og kunstnerne har svigtet folket. Hvis kunstnerne ville noget i et tæt samarbejde med folk, ville der være en helt anden interesse, forståelse og opbakning bag kunsten.

Problemet er, hvem ønsker kunstnerne at kommunikere med, og hvorfor vil de kommunikere og om hvad.

Centralistiske kvalitetsbedømmelser mister deres berettigelse, hvis kunsten for alvor blev almen ejendom. Ensidede kvalitetsbedømmelser vil ikke kunne bruges, da kvalitet er et meget individuelt begreb afhængig af de mennesker, der vurderer, og den situation, kunsten indgår i.

Opdelingen mellem amatørudøvere og professionelle eksisterer nu primært som erhvervets måde at sikre sig mest muligt af de sparsomme økonomiske bevil-linger, men skillelinien har naturligvis intet at gøre med kunstnerisk kvalitet. Kunsten skabes ikke af teknik alene – så bliver det jo kun dekoration for deko-rationens egen skyld – men den skabes på holdninger og viljen til at ville slå for dem, sætte dem til debat og få respons.

Gennem samarbejdet mellem amatører og professionelle kan der i første om-gang banes vejen for at kunsten bliver et fælles samfundsanliggende. Ama-tørerne vil kunne lære meget af de professionelle med hensyn til teknik og håndværk, og de professionelle vil kunne få en anden virkelighed at skabe deres kunst på baggrund af, og sammen vil disse to vinkler kunne sikre at kunsten bliver en sammenhængende del af den enkeltes og samfundets sociale virke-lighed, og dermed ikke kun beskrivende, men også en aktiv medskabende fak-tor i samfundets videre udvikling.

Politikerne ønsker at sætte rammerne for vores liv, men kunsten burde give kvalificerede bud på, hvorledes vi kan leve. Som et led i produktudviklingen af vore fælles fremtid – på det sociale og økonomiske område – har kunsten mu-lighed for at være katalysator, der opstiller nye brugbare begreber og normer. Men det forudsætter åbenhed, fantasi – og opbrud fra mange vaneforestillinger.